

Brüssel, 10.10.2012
COM(2012) 601 final

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Peamised järeldused Horvaatia ühinemiseks valmisoleku üldise seirearuande kohta

{SWD(2012) 338 final}

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Peamised järeldused Horvaatia ühinemiseks valmisoleku üldise seirearuande kohta

1. SISSEJUHATUS

Ühinemisläbirääkimised Horvaatiaga lõpetati 2011. aasta juunis. Pärast komisjoni heakskiitvat arvamust, Euroopa Parlamendi nõusolekut ning nõukogu otsust Horvaatia ELi liikmeks võtmise kohta kirjutati 9. detsembril 2011 alla ühinemislepingule (ELT L 112, 24.4.2012). Horvaatia on ühinemislepingu ratifitseerinud ja saab Euroopa Liidu liikmeks 1. juulil 2013, tingimusel et ühinemisleping ratifitseeritakse kõigis liikmesriikides. Ühineva riigina on Horvaatial ühinemiseelsetel vaheperioodil aktiivse vaatleja staatus.

Läbirääkimiste käigus nõustus Horvaatia hulga kohustustega, mis tuleb täita hiljemalt ühinemise kuupäevaks, välja arvatud juhul, kui on kokku lepitud konkreetne üleminekukord.

2011. aasta oktoobris avaldatud strateegiadokumendis ja aruandes ning 2012. aasta aprilli Horvaatia ühinemissete valmistuste seirearuandes¹ märkis komisjon, et Horvaatia on olnud ühinemiseks valmistumisel edukas. Komisjon tuvastas ka valdkondi, kus on veel vaja teha parandusi, et täita täielikult kõik liikmeksoleku nõuded. Horvaatia on koostanud aprilli seirearuande järelduste järelmeetmete tegevuskava. Tegevuskava on rakendamisel, mitmed meetmed on juba võetud. Tuleb märkida edu Brodospliti ümberkorraldamisel, arutelud 3. Maj ja Brodotrogiri erastamise ja ümberkorraldamise korra üle käivad. Jätkunud on kohtusüsteemi reformistrateegia ja tegevuskava rakendamine ja läbivaadatud strateegiat viimistletakse. Valitsus esitas parlamendile uute täitevaktide ettepaneku. Saavutati tulemusi võitluses korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastu ning on tehtud esimesed sammud huvide konflikti komisjoni loomiseks. Põhiõiguste valdkonnas on vastu võetud diskrimineerimisvastase seaduse parandused ja uus, ombudsmani käsitlev õigusakt. Tihenenud on arutelud Bosnia ja Hertsegoviinaga piirihalduse valdkonna probleemide lahendamiseks. Edu täheldati õigusaktide vastavusse viimises teenuste direktiiviga ja kutsekvalifikatsiooni vastastikuse tunnustamise valdkonnas. Mobiilteenuste tasu/maksumeede tühistati alates juulist 2012.

Ühinemisakti artiklis 36 nõutakse, et komisjon jälgiks tähelepanelikult kõiki kohustusi, mille Horvaatia on ühinemisläbirääkimistel võtnud, keskendudes eelkõige konkurentsipoliitikale, kohtusüsteemile ja põhiõigustele, vabadusele, turvalisusele ja õigusele. Aktis nähakse ette, et komisjon peab esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule 2012. aasta sügisel üldise seirearuande.

Käesolevas teatises esitatakse kokkuvõtte üldise seirearuande peamistest järeldustest. Nimetatud aruandes hinnatakse Horvaatia edusamme ettevalmistumisel ühinemiseks ajavahemikul oktoobrist 2011 kuni septembrini 2012, selles antakse üldine hinnang valmisolekule liikmesriigiks saamiseks ja tuuakse esile valdkonnad, kus tuleb veel teha täiendavaid jõupingutusi, et Horvaatia oleks valmis saama Euroopa Liidu liikmeks 1. juulil 2013.

¹ COM(2012) 186 final.

Aruandes hinnatakse Horvaatia valmisolekut liikmeks oleku poliitiliste ja majanduslike kriteeriumide täitmiseks ning ELi õigustiku vastuvõtmiseks ja rakendamiseks, nagu see sätestati Euroopa Ülemkogu 1993. aastal toimunud Kopenhaageni kohtumisel.

Hindamise aluseks on komisjoni kogutud ja analüüsitud teave, kaasa arvatud Horvaatialt saadud sisendteave, ja teave, mida liikmesriigid, rahvusvahelised ja kodanikuühiskonna organisatsioonid on jaganud oma korrapärastes kontaktides komisjoniga. Aruanne põhineb ka komisjoni leidudel ajakohastatud seiretabelites – vahendis, mille eesmärk on Horvaatia läbirääkimiste käigus võetud kohustuste üksikasjalik seire.

Käesoleva aruande kaudu kavatseb komisjon aidata Horvaatiat täiendavates ettevalmistustes ühinemiseks Euroopa Liiduga.

2. HORVAATIA VASTAVUS KOPENHAAGENI KRITEERIUMIDELE – TULEMUSTE KOKKUVÕTE

2.1 Poliitilised kriteeriumid

Horvaatia täidab jätkuvalt **poliitilisi kriteeriume**. Töö on jätkunud kõigis poliitiliste kriteeriumidega hõlmatud valdkondades (demokraatiat tagavate institutsioonide stabiilsus, õigusriigi põhimõtte, inimõigused, vähemuste austamise ja kaitse) ja tulemused on muutumas käegakatsutavaks.

Parlamendivalimised toimusid 2011. aasta detsembris pluralistlikus õhkkonnas ja need viidi läbi tõhusal ja läbipaistval viisil. On vaja parandada valijate nimekirja pidamist, milleks on juba alustatud tööd. *Avaliku halduse* valdkonnas on vaja täiendavaid jõupingutusi, et suurendada avaliku teenistuse professionaalsust. Tänapäevase, usaldusväärse, läbipaistva ja kodanikele suunatud avaliku teenistuse tagamiseks on vajalik asjaomase õigusraamistiku valmimine ja tõhus rakendamine. Arvestades hiljutisi olulisi avaliku halduse ümberkorraldusi ja ELi liikmesusega seotud täiendavaid kohustusi, peaks Horvaatia võimalikult kiiresti kõrvaldama haldussuutlikkuse piirangud, mis tuvastati üldises seirearuandes, ja tagama, et need ei mõjutaks ettevalmistusi ELi liikmeks saamiseks.

Kohtusüsteemis on jätkunud jõupingutused sõltumatuse, vastutuse, erapooletuse ja professionaalsuse tugevdamiseks. Reformitud riiklik kohtunõukogu ja riiklik prokuratuurinõukogu on toimunud jätkuvalt sõltumatult. Mõlemad organid on jätkuvalt nimetanud kohtuametnikke ametisse läbipaistvate, ühtsete ja objektiivsete kriteeriumide alusel. On vaja teha jõupingutusi nende toimimise parandamiseks, eelkõige selleks, et nad saaksid täita oma laienenud ülesandeid, sealhulgas kontrollida süstemaatiliselt ja täpselt varadeklaratsioone ning kohaldada ennetavalt distsiplinaarmenetlusi. Täiustada on vaja uute kohtunike ja prokuröride valiku ja ametissenimetamise menetlusi. Horvaatia on jätkavalt võtnud meetmeid kohtusüsteemi tõhustamiseks. Ehkki lahendamata kriminaalasjade arv pidevalt väheneb, on viimase 18 kuu jooksul suurenenud pooleliolevate tsiviilasjade arv. See peamiselt tsiviil-, äri-, väärtegude ja täitmisele pööramisega seotud lahendamata juhtumite arvu üldine kasvutrend tekitab muret. Läbivaadatud täitevaktid, mille valitsus 2012. aasta juulis vastu võttis, tuleb parlamendis vastu võtta ja rakendada, et saavutada edasisi konkreetseid tulemusi.

Korruptsioonivastase võitluse õiguslik ja institutsiooniline raamistik on endiselt asjakohane ja seda rakendatakse jätkuvalt. Õiguskaitseasutused toimivad jätkuvalt ennetavalt, eriti kõrgema taseme juhtumite puhul. Tähelepanu tuleb pöörata kohaliku tasandi korruptsioonile, eriti riigihangete valdkonnas. Horvaatia on tõhustanud hulga ennetavate õigusaktidega oma

ennetavaid meetmeid. Horvaatia ei ole täielikult rakendanud huvide konflikti käsitlevaid õigusakte ning on tühistanud endised sätted riiklike ettevõtete nõukogude ja juhatuste liikmeks oleku kriteeriumide kohta. Parlament avaldas 2012. aasta augustis kutse huvide konflikti komisjoni liikmeks kandideerimiseks ja astus sellega esimese sammu nimetatud komisjoni loomiseks. Komisjon on vaja viivitamata luua ja tööle panna. Tähelepanu vajab teabele juurdepääsu ulatus ja rakendamine. Horvaatia on saavutanud edu politseikoostöö ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse valdkonnas. Jätkunud on meetmete võtmine riiklike õigusaktide kooskõllaviimiseks ELi õigustikuga ning toimetulekuks tulevaste probleemidega võitluses organiseeritud kuritegevusega ELis.

Inimõiguste ja vähemuste kaitse valdkonnas järgitakse inimõigusi üldiselt hästi, kuid tähelepanu on ikka veel vaja pöörata homo-, bi- ja transseksuaalide õiguste kaitsele. *Gay Pride*'i sündmused Splitis ja Zagrebis toimusid ilma suuremate intsidentideta, tänu Horvaatia valitsuse suurele pühendumusele nende sujuva kulgemise tagamiseks.

Seoses vähemuste ja kultuuriliste õiguste kaitsega võib öelda, et vähemuste kaitse on jätkuvalt paranenud tänu asjaomastele meetmetele, mille hulka kuulub ka rahvusvähemuste õigusi käsitlev põhiseaduslik akt. Siiski jääb valitsus- ja kohtuasutustes töötavate vähemusrühmade liikmete osatähtsus endiselt alla nimetatud akti nõuetele. Kooskõlas põhiseadusega valiti 2011. aasta detsembris parlamenti kaheksa rahvusvähemuste esindajat. Siiski peab Horvaatia jätkuvalt edendama sallivust vähemuste, eelkõige Horvaatia serblaste suhtes, ja võtma meetmeid nende kaitseks, keda võidakse endiselt ähvardada või kelle suhtes võidakse panna toime diskrimineerivaid, vaenulikke või vägivaldseid tegusid. Eriti rasked on roma vähemuse elamistingimused ja ikka veel on probleeme hariduse, sotsiaalkaitse, tervishoiu, tööhõive ning isiklike dokumentide kättesaadavuse valdkonnas.

Pagulaste tagasipöördumise valdkonnas on olukord paranenud, jätkub eluasemeprogrammide rakendamine, ehkki aeglasemalt. Edasi tuleb arendada pagulaste jätkusuutliku tagasipöördumise tingimusi.

Sõjakuritegude valdkonnas jätkab Horvaatia koostööd endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtuga (EJRK) ja sõjakuritegude käsitlemist kohtutes. Tuleks tugevdada jõupingutusi sõjakuritegude karistamatuse probleemi lahendamiseks, sest enamiku sõjakuritegude edukas käsitlemine seisab veel ees. Tuleb võtta meetmeid, et hõlbustada tunnistajate osalemist kohtuprotsessidel ja nende kaitset, eelkõige erikohtutesse suunatud juhtumite puhul. *Piirkondliku koostöö* valdkonnas on Horvaatia jätkanud dialoogi naaberriikidega kahepoolsete küsimuste lahendamiseks. Horvaatia parlamendi 2011. aasta oktoobri deklaratsioonis Euroopa väärtuste edendamise kohta Kagu-Euroopas rõhutati Horvaatia kindlat pühendumust toetada teisi piirkonna riike nende teel Euroopa Liitu. Horvaatia on jätkanud koostööd sõjakuritegude teemal kahepoolset ja piirkondlikul tasandil, toimub hea koostöö õigusasutuste, eelkõige prokuröride vahel. Horvaatia aitab jätkavalt aktiivselt kaasa Sarajevo deklaratsiooni protsessile. 2012. aasta aprillis toimus Sarajevos rahvusvaheline rahastajate konverents. Selle eesmärk oli tagada püsiva lahenduse rahastamine kõigi piirkonna põgenike jaoks, kes asustati ümber relvastatud konfliktide tõttu endises Jugoslaavias 1990. aastatel. Horvaatia peab eraldama vajalikud täiendavad vahendid.

Olulise sammuna piirkonna lepitusprotsessis on vaja igakülgselt läbi vaadata isikute teadmata kadumise juhtumid.

Kahepoolsete suhete valdkonnas algas piirivastuolude lahendamine Horvaatia ja Sloveenia vahel ning vahekohtu esimene menetluslik istung toimus 13. aprillil 2012. Konkreetseid

edusamme tuleb saavutada piiride märkimisel Serbia, Montenegro ning Bosnia ja Hertsegoviinaga.

2.2 Majanduslikud kriteeriumid

Horvaatia majandus stabiliseerus ajutiselt 2011. aasta keskel, kuid pöördus aasta lõpu poole tagasi langusele. 2012. aasta esimesel poolel majanduslangus jätkus. Töötus, eelarvepuudujääk ja riigivõlg, mis olid juba niigi kõrged, kasvasid 2011. aastal veelgi. Majanduse peamiseks nõrkuseks on endiselt suur välisvõlg.

Majanduslike kriteeriumide alusel on Horvaatia toimiva turumajandusega riik. Hädavajalike struktuurireformide jõuline rakendamine peaks võimaldama Horvaatial lähiajal toime tulla liidu konkurentsivõime ja turujõududega.

Säilitati laiapõhjaline poliitiline konsensus turumajanduse põhialuste osas. Arvestades olemasolevaid piiranguid on makromajanduspoliitika olnud üldiselt asjakohane. Keskpangal õnnestus säilitada vahetuskurss ja finantsstabiilsus, järgides samal ajal suhteliselt järeleandlikku rahapoliitikat, sest inflatsioonisurve püsis madal. Pangandussektor on kapitaliga hästi varustatud. Eelarve valdkonnas tegid ametiasutused jõupingutusi suureneva puudujäägi ohjeldamiseks, piirates kulusid. Jooksevkonto puudujääk oli madalal tasemel, kuna impordi taastunud kasvu tasakaalustas suurenev eksport. Koguvälisvõlg on stabiliseerunud, ehkki väga kõrgel tasemel.

Struktuurireformid edenesid mõnes valdkonnas aeglaselt, eelkõige erastamise ja kahjumit tootvate ettevõtete ümberkorraldamise alal, ja mõnes valdkonnas peaaegu puudusid. Eelkõige tööturgude valdkonnas, kus niigi madal tööhõive ja tööturul osalemise tase langesid veelgi, on reformid ikka veel väga varases etapis ning vajavad kiirendamist. Investeeringukeskkond kannatas jätkuvalt suure regulatiivse koormuse, menetluste aegluse, õiguskindluse puudumise, ettearvamatu haldusotsuste ja arvukate maksutaoliste lõivude all. Sotsiaaltoetused, mis moodustavad riigieelarvest suhteliselt suure osa, on jätkuvalt halvasti suunatud. Arvestades vajadust saavutada keskmise pikkusega perioodil rahanduse jätkusuutlikkus, tuleks eelarvemenetlusi veelgi tõhustada. Riigi kulutuste tõhustamine on jätkuvalt oluline lahendamist vajav probleem.

2.3 Suutlikkus täita liikmeksõlekuga kaasnevaid kohustusi

Mis puutub **suutlikkusse täita liikmeksõlekuga kaasnevaid** kohustusi, siis on Horvaatia jätkanud edusamme ELi õigusaktide vastuvõtmisel ja rakendamisel ning on nüüd lõpetamas riikliku õiguse vastavusseviimist liidu õigustikuga. Sellest hoolimata on komisjon tuvastanud mitmeid jätkuvat tähelepanu nõudvaid probleeme. Horvaatia ametiasutused peavad võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada riigi täielik valmisolek ELi liikmeks saamiseks 1. juulil 2013, sealhulgas haldussuutlikkus liidu õigustiku rakendamiseks.

Vastavalt ühinemisakti artiklile 36 on käesolevas punktis osutatud erilist tähelepanu konkurentsipoliitikale, kohtusüsteemile ja põhiõigustele ning vabadusele, õigusele ja turvalisusele.

8. peatükk: Konkurentsipoliitika

Horvaatia üldiselt täidab liitumisläbirääkimistest tulenevaid kohustusi ja nõudeid konkurentsipoliitika valdkonnas ning peaks olema võimeline rakendama ühinemise järel liidu

õigustikku. Kohest tähelepanu nõuab raskustes olevate laevatehaste erastamislepingute sõlmimine.

Horvaatia on viinud oma **monopolidevastast võitlust, ühinemisi ja riigiabi** reguleerivad õigusaktid liidu õigustikuga suures osas vastavusse. Samuti on ta pidevalt pingutanud nende jõustamise nimel. Horvaatia konkurentsiamet täidab oma ülesandeid täies mahus ja on sõltumatu. Oma ülesannete täitmisel järgib ta kehtivaid õigusakte. Kehtestatud on nõuetekohane süsteem ettevõtjate ühinemise ja riigiabi kontrollimiseks.

Konkurentsiamet on esitanud alates 2011. aasta 1. oktoobrist 29 otsust ja 25 arvamust **monopolivastase võitluse ja ettevõtjate ühinemise** valdkonnas. Ta on esitanud valitsusele jätkuvalt hinnanguid seaduseelnõude kohta ja muid eksperdiarvamusi.

Riigiabi valdkonnas tegi konkurentsiamet 30 otsust, millest 13 olid seotud abikavadega ja 17 üksikabi meetmetega.

Esimesed aruanded seoses Horvaatia aruandluskohustusega terasesektoris esitati komisjonile 15. detsembril 2011 ja 18. juunil 2012 kooskõlas läbirääkimiste käigus kehtestatud nõuetega.

Ettevõtja Sisak ei ole saanud abi veel tagastanud. 2011. aasta oktoobris otsustasid omanikud lõpetada terasetehase tegevuse ja selle maha müüa, mille tulemusena tootmine peatus täielikult. Ettevõtja CMC Sisak omanikud müüsid terasetehase uuele investorile, Itaalia kontsernile Danieli.

Aruannetes esitatakse ka ajakohast teavet teise terasetehase, Željezara Spliti pankrotimenetluse kohta.

Seoses oma kohustusega anda aru laevatööstuse kohta esitas Horvaatia 16. jaanuaril 2012 esimese kuue kuu aruande oma raskustes olevate laevatehaste ümberkorraldamise kohta, nagu seda nõutakse ühinemisakti VIII lisas. Aruanne sisaldab andmeid elujõulisuse taastamise meetmete, kasutatud abi, oma panuse ja tootmisvõimsuse kohta vastavalt rakendamisjärelevalve metoodikale, mille Horvaatia on komisjoniga kokku leppinud. Aruandes esitatakse ka üksikasju lepingute kohta, millega reguleeritakse omandiõigust sundvõõrandamise kontekstis merenduse valdkonnas. 16. juulil 2012 esitas Horvaatia oma teise kuue kuu aruande laevatööstuse ümberkorraldamise kohta. Lisaks esitas Horvaatia esimese **aruande ümberkorraldamisel olevate laevatehaste aastatoodangu kohta**.

2012. aasta märtsis kiideti heaks pakkumus *Brodospliti* laevatehase eest ja Horvaatia on teatanud, et erastamisleping kirjutatakse peagi alla. Pakkumused *Kraljevica* ja *Brodotrogiri* laevatehaste eest lükkas tagasi valitsus ja pakkumuse *3.maj* laevatehase eest võttis potentsiaalne investor ise tagasi. Valitsus on otsustanud algatada pankrotimenetluse *Kraljevica* laevatehase suhtes ning püüda *3.maj* ja *Brodotrogiri* laevatehaseid uuesti erastada ja ümber korraldada.

Horvaatia peab kirjutama *pärast komisjoni 2012. aasta augusti positiivset otsust* alla *Brodospliti* erastamislepingule ning püüdma kiiresti leida lahenduse *3.maj* ja *Brodotrogiri* laevatehastele, et täita Horvaatia ELiga ühinemise kuupäevaks asutamislepingu lisa nõuded laevatehaste ümberkorraldamise kohta.

Olemasoleva abi kohta on Horvaatia esitanud komisjonile loetelu 11 abimeetmest, mida ta soovib ühinemise kuupäeval käsitada olemasoleva abina. Seitse neist meetmetest on lisatud

ühinemisaktile. Horvaatia peab esitama lisateavet ülejäänute kohta, et komisjon saaks oma hindamise lõpule viia.

23. peatükk: Kohtusüsteem ja põhiõigused

Üldiselt täidab Horvaatia liitumisläbirääkimistest tulenevaid kohustusi ja nõudeid kohtusüsteemi ja põhiõiguste valdkonnas ning peaks olema võimeline rakendama ELiga ühinemise kuupäevast liidu õigustikku ühinemisakti VII lisas sätestatud 10 valdkonnas. Siiski on vaja teha täiendavaid jõupingutusi õigusriigi põhimõtte jätkuvaks tugevdamiseks, täiustades haldus- ja kohtusüsteemi, ning tulemuslikuks võitlemiseks korruptsiooni vastu ja selle ärahoidmiseks. Pidevat tähelepanu nõuavad kodusõja ajal toime pandud kuritegude menetlemine kohtus, inimõiguste järgimine ja vähemuste kaitse.

1) Jätkata kohtusüsteemi reformistrateegia ja tegevuskava tõhusat rakendamist

Kohtusüsteemi reformistrateegia ja tegevuskava rakendamine, sealhulgas õigusliku reguleerimise täiustamine paljudes valdkondades, on üldjoontes jätkunud kavakohaselt. On loodud töörühmad, mis tegutsevad konkreetsete õigusaktide edasise täiustamise ja nende kooskõlastatuse suurendamise nimel. Täiustada tuleb inimressursside kavandamist, sealhulgas kohtusüsteemi pikaajaliste vajaduste rahuldamiseks. Kohtusüsteemile eraldatud eelarve oli stabiilselt umbes 337 miljonit eurot ehk 0,7% SKPst. 2012. aasta veebruaris moodustati kohtureformi strateegia rakendamise seirenõukogu, mis keskendub eelkõige kohtumenetluste tõhususele. 2011. aasta oktoobris võeti vastu riikliku kohtunõukogu seaduse muudatused, et suurendada veelgi võimalusi paigutada kohtutöötajaid ümber vastavalt vajadustele.

2) Jätkata kohtusüsteemi sõltumatuse, vastutuse, erapooletuse ja professionaalsuse tugevdamist

Kohtusüsteemi sõltumatuse, vastutuse, erapooletuse ja professionaalsuse tugevdamiseks 2010. ja 2011. aastal võetud meetmete rakendamine on jätkunud. Reformitud riiklik kohtunõukogu ja riiklik prokuratuurinõukogu on toimunud jätkuvalt sõltumatult.

Mõlemad organid on jätkuvalt nimetanud kohtuametnikke ametisse läbipaistvate, ühtsete ja objektiivsete kriteeriumide alusel. Alates 2011. aastast on ametisse nimetatud 63 kohtunikku. Parandatud on kohtunike ja prokuröride ametissenimetamise üleminekusüsteemi rakendamist, sh suurendades kandidaatidega toimuvate vestluste hindamise läbipaistvust ja tagades kõikide kandidaatide võrdse kohtlemise. See on oluline kuni 2012. aasta detsembrini kehtiva üleminekukorra rakendamise viimastel kuudel. Üleminekukorra rakendamise kogemusi tuleks kohaldada uue, kohtuametnike riiklikku õppeasutuse kaudu ametisse nimetamise süsteemi rakendamisel, mis algab 2013. aasta jaanuaris. Seda kogemust tuleks võtta arvesse ka valikumenetluse ajakohastamisel kohtunike ümberpaigutamiseks eri ametikohtadele. Kohtuametnike riiklikku õppeasutuse esimesed õppurid on lõpetamas teist kooliaastat. Siiski viibis teine iga-aastane kandidaatide vastuvõtt (55 inimest) märkimisväärselt, kusjuures kandidaadid septembris algavaks õppetööks valiti alles juulis.

Kõrgeim justiitsnõukogu on alustanud kohtunike majanduslike huvide deklaratsioonide uue süsteemi rakendamist. Kohtuametnike väärkäitumise juhtumite korral võetakse distsiplinaarmedeid. Nii riiklik kohtunõukogu kui ka riiklik prokuratuurinõukogu tegevus on muutunud ennetavamaks. Siiski on uue distsiplinaarmenetluste süsteemi rakendamist vaja edasi arendada.

Riiklikule kohtunõukogule ja riiklikule prokuratuurinõukogule tuleb nende töö tulemuslikkuse suurendamiseks anda täiendavaid haldusressursse ning nad peavad näitama üles sõltumatust ja vastutust oma laienenud ülesannete täitmisel, mille hulka kuuluvad majanduslike huvide deklaratsioonide korrapärase ja täpne kontroll ja distsiplinaarmenetluste ennetav kohaldamine.

Teiseseid õigusakte tuleb muuta, et piirata kohtunike puutumatus, viies sellega lõpule kõnealuse valdkonna õigusraamistiku loomise, ja täiendavad juhised tuleks anda käitumisjuhendi kohaldamise kohta.

Kohtuakadeemia jätkas edukalt tööd. Jätkusid kutsealase koolituse, sealhulgas esmase koolituse programmid. Tõhustatud on ELi õiguse alast koolitust. Suurenenud on Kohtuakadeemia osalemine üleeuroopalises tegevuses ja Horvaatia on komisjoniga alla kirjutanud vastastikuse mõistmise memorandumi osalemise kohta ELi tsiviil- ja kriminaalõiguse programmides. Siiski mõjutavad akadeemia toimimist eelarvepiirangud (2012. aastal vähendati eelarvet võrreldes 2011. aastaga ligikaudu 28 %). Tähelepanu tuleb pöörata kohtunike täielikule ettevalmistamisele ELi õiguse ja kohtupraktika kohaldamiseks alates ühinemisest ELiga.

3) Jätkata kohtusüsteemi tõhustamist

Horvaatia on jätkavalt võtnud meetmeid kohtusüsteemi tõhustamiseks. 2012. aasta esimesel poolaastal vähenes lahendamata kriminaalasjade arv umbes 12 % ja lahendamata tsiviilasjade arv umbes 5 %. Siiski on vaja teha suuremaid pingutusi, et vähendada lahendamata tsiviil- ja kaubandusajade arvu veelgi. 2012. aasta esimesel poolaastal sisestati süsteemi veidi rohkem uusi juhtumeid (844 218) kui lahendati (836 160).

Ka jõustamisjuhtude arv suurenes 2012. aasta esimesel poolel umbes 5 %, ehkki finantsameti FINA käitav rahaliste nõuete täitmise süsteem toimis hästi. 2012. aasta juulis esitas valitsus parlamendile ettepanekud uute täitevaktide kohta, milles ei nähta enam ette riiklike kohtutäiturite kasutamist. Uus süsteem peab pärast vastuvõtmist tõendama oma võimet tagada kohtuotsuste ja täitedokumentide täitmine ja vähendada mahajäämust täitmisega seotud juhtumite puhul. Lisatähelepanu tuleb pöörata kõrgemate kohtute, sealhulgas ülemkohtu piisavate ressursside tagamisele, et tulla toime süsteemi kaudu edasi suunatavate juhtumite arvu ebaproportsionaalse suurenemisega. Halduskohtu uus süsteem jõustus 2012. aasta jaanuarist, ehkki tuli ette viivitusi vajalike töötajate ametissenimetamisel. Horvaatia peab jätkama ettenähtud kiireloomuliste ja lühiajaliste tõhustamismeetmete jõulist rakendamist, eelkõige selleks, et tagada juhtumite käsitlemise paremad määrad ja lahendamata juhtumite arvu vähendamine.

Teatavaid edusamme on tehtud füüsilise infrastruktuuri ja kohtute arvutistamise alal. Jätkub kohtute ühinemine kohtusüsteemi ratsionaliseerimisprotsessi raames. On alanud integreeritud juhtumihalduse süsteemi (ICMS) juurutamine 33 munitsipaalkohtus. Kui süsteem on valmis, hakkab see hõlmama peaaegu kõiki kohtuid Horvaatias. Siiski tuleks süsteemi kohaldada kõigi kohtute, sealhulgas kõrgema kaubanduskohtu ja, väärtegade juhtumite haldamiseks, kõrgema väärtemenetluste kohtu suhtes. Lisaks on veel arenguruumi statistiliste andmete kogumises ja analüüsis ning menetluste üldise kestuse jälgimises. Üldiselt vajavad väärtemenetluste kohtud paremat varustust ja ruume. On vaja täiendavaid jõupingutusi kohtunike liikuvuse suurendamiseks ja nende töö tulemuslikkuse hindamise raamkriteeriumide väljatöötamiseks.

4) Tõhustada veelgi kohalike sõjakuritegude menetlemist

Horvaatia on jätkanud kodusõja ajal toime pandud kuritegude menetlemist. Alustatud on karistamatuse vastu võitlemise strateegia rakendamist ning tegeletud on hulga prioriteetsete juhtumitega riigi ja piirkondade tasandil, mis on toonud kaasa vahistamisi, süüdistuste esitamist ja kohtuotsuseid. Enamikku kuritegusid ei ole veel aga kohtus käsitletud. Jätkatud on tasakaalustatumat lähenemisviisi kohtumenetlustele, rohkem juhtumeid (87) on suunatud nelja erikohtusse. Teatavad kohtud on võtnud meetmeid tunnistajate kaitseks tunnistajate tugiteenuste parandamise teel. Sõjakuritegude andmebaasi tuleks ajakohastada, et võimaldada rohkemaid analüütilise teabe otsinguid, ja maakondade prokurörid peaksid seda tõhusalt kasutama. Kohtud peaksid veelgi enam spetsialiseeruma sõjakuritegude käsitlemisele, õpetades selleks välja erikohtunikke, ning valmistuma juhtumite arvu suurenemiseks. Horvaatia peab pöörama pidevat tähelepanu tunnistajakaitsele ja tunnistajate osalemisele sõjakuritegude kohtuprotsessides, eelkõige erikohtutesse ümbersuunatud juhtudel. Jätkata tuleks tagaselja kohtumõistmise juhtumite läbivaatamist. 2011. aasta oktoobris vastu võetud *endise Jugoslaavia rahvaarmee, endise Jugoslaavia Sotsialistliku Liitvabariigi ja Serbia Vabariigi õigusorganite teatavate õigusaktide kehtetuks tunnistamist käsitlev seadus* tekitas kahtlusi tulevase kahepoolse koostöö võimalikkuses Serbiaga sõjakuritegude lahendamisel. President on seaduse menetluslikel põhjustel konstitutsioonikohtus vaidlustanud. Horvaatia on võtnud seaduse võimalike kahjulike mõjude asjus ühendust Serbiaga ning on alustanud temaga tehnilisi läbirääkimisi kokkuleppe saavutamiseks koostööks selles valdkonnas.

Täiendavaid jõupingutusi on vaja teha eelkõige karistamatuse probleemi lahendamiseks, sest enamikul juhtudel ei ole veel jõutud lõpliku otsuseni või ei ole teostatud uurimist. Horvaatia peab pöörama pidevat tähelepanu tunnistajakaitsele ja tunnistajate osalemisele sõjakuritegude kohtuprotsessides, eelkõige erikohtutesse ümbersuunatud juhtudel.

5) Jätkata märkimisväärsete tulemuste saavutamist kõikidel tasanditel esineva organiseeritud kuritegevuse ja korrupsiooni juhtumite, sealhulgas kõrgemal tasemel esineva korrupsiooni juhtumite tõhusal, tulemuslikul ja erapooletul uurimisel, nende eest süüdistuse esitamisel ja neid käsitlevate kohtuotsuste tegemisel, sealhulgas sellistes tundlikes valdkondades nagu riigihanked

Võitluseks korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevusega on olemas asjakohane õiguslik ja institutsiooniline raamistik ning selle rakendamisel püütakse saavutada aina paremaid tulemusi. Õiguskaitseasutused toimivad jätkuvalt ennetavalt, eriti kõrgema taseme juhtumite puhul. On tehtud süüdimõistvaid otsuseid riigiettevõtte endise juhi, linnapea ja maakonnakohtu kohtuniku suhtes seoses ametiseisundi kuritarvitamisega ja esitatud erakonnale korrupsioonisüüdistus. Samal ajal, kui õiguskaitseorganid keskenduvad jätkuvalt keerukamatele, kõrgema taseme juhtudele, väheneb käsitletavate juhtumite arv.

Tähelepanu tuleb pöörata kohaliku tasandi korrupsioonile, eriti riigihangete puhul. Varade arestimise ja konfiskeerimise õigusraamistikku on vaja kõikjal paremini rakendada.

Suuremat tähelepanu tuleks pöörata prokuröri poolt kriminaalasjade tagasilükkamise juhtude kontrollimise süsteemile. Praegune süsteem ei näe ette riigiprokuröride kuriteotetadete tagasilükkamisotsuste sõltumatut kontrolli.

Ametisse nimetati rida juhtivaid politseiametnikke. Tagada tuleks politseiseaduse rakendamine, eelkõige depolitiseerida politsei ja suurendada tema professionaalsust.

6) Parandada veelgi tulemusi tugevdatud ennetusmeetmete võtmisel korrupsiooni ja huvide konflikti vastu võitlemiseks

Horvaatia on parandanud oma tulemusi korrupsioonivastase võitlusega seotud ennetusmeetmete tugevdamisel, kasutades selleks mitmeid õiguslikke vahendeid, mis käsitlevad nt parteide rahastamist ja valimiskampaaniaid, juurdepääsu teabele ja riigihankeid. Siiski ei ole Horvaatia rakendanud tõhusalt kõiki õiguslikke meetmeid, et vältida huvide konflikte.

Seoses erakondade ja valimiskampaaniate rahastamisega tugevdati riiklikku valimiskomisjoni, mis on järelevalveorgan, ning 2011. aasta detsembris kohaldati üldvalimiste suhtes suuremate raskusteta uusi eeskirju, kusjuures teatati vaid vähestest puudustest. Valmistudes 2013. aasta kohalikeks valimisteks moodustati töörühm järelduste tegemiseks saadud kogemustest. Pidevaid jõupingutusi on vaja erakondade rahastamise tõhusaks kontrollimiseks, sh ka väljaspool valimisperioode.

Kohaldatakse uusi teabele juurdepääsu eeskirju, kusjuures esimesed kaebused on jõudmas kohtuni. Seaduse rakendamise eest vastutaval andmekaitseametil on siiski raske teostada üldist järelevalvet, sest 2011. aastal esitas vähem kui pool asjaomastest asutustest ametile aruande. 2011. aastal ei kohaldatud salastatud andmete suhtes avalike huvide kontrolli. Halduskohtu praegune tava on kinnitada kõnealuste andmete olemasolu ja keelata juurdepääs neile. Tuleb välja töötada avalike huvide testi kohaldamise tava salastatud teabe suhtes, sh tehes muudatusi õigusaktides.

Alates 2012. aasta jaanuarist kehtivas uues riigihangete seaduses nähakse ette suurem läbipaistvus, sealhulgas teabe avaldamine lepingute tegeliku rakendamise kohta. Selle seaduse tulemuslik rakendamine on väga oluline.

2011. aasta alguses võeti vastu parandatud ja rangem huvide konflikti seadus, kuid uut huvide konflikti komisjoni ei ole ikka veel määratud, mis on seaduse rakendamise edasi lükanud. Parlament avaldas 2012. aasta augustis üleskutse huvide konflikti komisjoni liikmeks kandideerimiseks ja astus sellega esimese sammu nimetatud komisjoni loomiseks. Majanduslike huvide deklaratsioonide ja põhjendamata vara kontrollimise süsteemi tuleb tugevdada ja tulemuslikult rakendada.

Tühistatud on varasemate õigusaktide sätted riiklike ettevõtete nõukogude ja juhatuste liikmetele kehtestatud kriteeriumide kohta. Horvaatia peab tagama tugeva süsteemi korrupsiooni tõkestamiseks riigi omanduses olevates äriühingutes. Viivitamata tuleb moodustada huvide konflikti komisjon. Tugevdada tuleb poliitilise vastutuse mõistet ja nulltolerantsi korrupsiooni suhtes.

7) Jätkata vähemuste kaitse tugevdamist, sealhulgas rahvusvähemuste õigusi käsitleva põhiseadusliku akti (CARNM) tõhusa rakendamise kaudu

Jätkub rahvusvähemuste õigusi käsitleva põhiseadusliku akti rakendamine. 2011. aasta detsembris valiti kaheksa rahvusvähemusi esindavat parlamendiliiget. Valitsus võttis 2011. aasta mais meetmeid, et rakendada kava, mis käsitleb vähemusrahvuste tööhõivet ajavahemikul 2011–2014. Siiski jääb valitsus- ja kohtuasutustes töötavate vähemusrühmade liikmete osatähtsus endiselt alla rahvusvähemuste õigusi käsitlevas põhiseadusliku aktis esitatud nõuetele. Kuigi seda võib osaliselt seletada suhteliselt vähete uute töötajate palkamisega seoses üldise majanduskriisiga, tuleb nimetatud kava rakendamiseks teha suuremaid jõupingutusi, sealhulgas järelevalve alal.

Horvaatia peab jätkuvalt edendama sallivust vähemuste, eelkõige serblaste suhtes, ja võtma asjakohaseid meetmeid nende kaitseks, keda võidakse endiselt ähvardada või kelle suhtes võidakse panna toime diskrimineerivaid, vaenulikke või vägivaldseid tegusid. Eriti rasked on roma vähemuse elamistingimused ja ikka veel on probleeme hariduse, sotsiaalkaitse, tervishoiu, tööhõive ning isiklike dokumentide kättesaadavuse valdkonnas.

8) Jätkata pagulaste tagasipöördumisega seotud lahendamata küsimuste käsitlemist

Jätkatakse tagasipöörduvatele pagulastele eluaseme tagamise programme, kuigi aeglasemas tempos. Ligikaudu 2 350 taotluse rahuldamiseks 2011. aasta märtsis koostatud kava alusel on lahendatud 259 juhtumit ning korterivõtmel on saanud 139 perekonda. 2012. aasta augustiks oli kiidetud heaks 1 305 eluasemetaotlust rohkem, kui eesmärgiks seatud. 106 edasikaevatud eluaseme taastamise taotlust on veel menetluses. Jätkub pensioniõiguste tõendamist käsitleva otsuse rakendamine. Horvaatia on jätkanud Sarajevo protsessi raames koostööd naabritega ning teeb edusamme eelkõige suure piirkondliku eluasemeprojekti kavandamisel. Eluasemeprojektidega hõlmatud isikutele mõeldud uute ja soodsate eluasemeostu võimaluste kasutamine on jäänud piiratuks ja olulist edu ei ole saavutatud 15 omaalgatusliku investeringuprojekti puhul. Edasi tuleb arendada pagulaste jätkusuutliku tagasipöördumise tingimusi.

9) Jätkata inimõiguste kaitse tugevdamist

Inimõiguste austamine on üldiselt jätkuvalt tagatud. Olemasolevaid õigussätteid tuleb siiski jõulisemalt kohaldada. Üldombudsman ja eriülesandeid täitvad ombudsmanid mängivad inimõiguste kaitsel jätkuvalt tähtsat rolli. Siiski tuleb tagada ombudsmani soovitude põhjal järeelmeetmete võtmine. Konstitutsioonikohus tunnistas menetluslikel põhjustel kehtetuks seaduse ombudsmanibüroode ühendamise kohta inimõiguste keskuse ja kolme eriülesandeid täitva (soolise võrdsuslikkuse, laste ja puuetega inimeste) ombudsmani omadega. 2012. aasta juulis võeti vastu uus seadus, milles ühinemist enam ette ei nähta. Ombudsmanibüroosid tuleb tugevdada, et parandada inimõiguste kaitse süsteemi. See hõlmab piisavat rahastamist ja tööruume ning ühise andmebaasi loomist.

Horvaatia on parandanud oma tulemusi diskrimineerimisvastase seaduse ja vihakuritegude seaduse rakendamisel. Seda tööd peab jätkama, pöörates tähelepanu hoiatavate sanktsioonide kohaldamisele. Parlament võttis diskrimineerimisvastase seaduse parandused vastu 2012. aasta septembris. *Gay Pride*'i sündmused Splitis ja Zagrebis toimusid ilma suuremate intsidentideta tänu Horvaatia valitsuse suurele pühendumusele nende sujuva kulgemise tagamiseks. Homo-, bi- ja transseksuaalid on ikka veel silmitsi ohtude ja rünnakutega. Täiustada tuleb tasuta õigusabi õigusraamistikku, et võimaldada õigusabi paremat kättesaadavust ja edendada valitsusväliste organisatsioonide rolli õigusabi pakkujana.

10) Jätkata igakülgset koostööd endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtuga (EJRK)

Horvaatia jätkab koostööd endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtuga (EJRK). Horvaatia ei ole teinud erilisi edusamme juurdluses, mida ta viib läbi endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtu prokuröri taotlusel, et teha kindlaks kadunud sõjaliste dokumentide asukoht või saatus. Kohus lükkas tagasi Horvaatia taotluse osaleda Horvaatia kindralite Gotovina ja Markači juhtumite kohta 15. aprillil 2011 tehtud kohtuotsuse peale esitatud apellatsiooni menetlemisel *amicus curiae*'na. EJRK peaprokurör

on esitanud positiivse aruande Horvaatia koostöö kohta endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtuga.

24. peatükk: Vabadus, turvalisus ja õigus

Horvaatia üldiselt täidab liitumisläbirääkimistest tulenevaid kohustusi ja nõudeid õiguse, vabaduse ja turvalisuse valdkonnas ning peaks olema võimeline rakendama ühinemise järel liidu õigustikku. On vaja suurendada jõupingutusi rände, viisapoliitika, piirihalduse ja organiseeritud kuritegevuse, sealhulgas inimkaubanduse ja terrorismivastase võitluse valdkonnas tagamaks, et Horvaatia viib oma liikmekssaamiseks ettevalmistused lõpule ELiga ühinemise kuupäevaks.

Rände valdkonnas on Horvaatia viinud oma siseriikliku õiguse veelgi paremini kooskõlla liidu õigustikuga ja selles valdkonnas tehtavad ettevalmistused on peaaegu lõpetatud. 2011. aastal suurenes kinnipeetud ebaseaduslike rändajate arv 3 461-ni. Samal ajavahemikul tehti kindlaks 552 saatjata alaealisest ebaseaduslikku rändajat (nende arv oli peaaegu kaks korda suurem kui eelmisel aastal). Silma paistab hea koostöö teiste piirkonna riikidega tagasivõtmise valdkonnas; 2012. aasta aprillis jõustus leping Bosnia ja Hertsegoviinaga. Samalaadne leping sõlmiti 2012. aasta märtsis Saksamaaga. Jezevos käib vastuvõtukeskuse ehitus alaealistele ja muudele haavatavatele ebaseaduslike rändajate rühmadele. Täiendavaid jõupingutusi on vaja teha kahe täiendava ebaseaduslike sisserändajate transiidi- ja vastuvõtukeskuse ehitamise alustamiseks. Seadusliku rände alal jõustus 2012. aasta jaanuaris uus välismaalaste seadus, mis ühtlustab veelgi riigi õigusakte liidu õigustikuga selles valdkonnas. Uue rändestrategia ettevalmistamine peab jätkuma viivitusteta.

Horvaatia peab rakendama saatjata alaealiste õigusraamistiku, töötades nende jaoks välja asjakohase abi süsteemi, ning alustama enne ühinemist uute ebaseaduslike rändajate vastuvõtukeskuste ehitamist. Kaaluda tuleb alternatiivseid ajutisi lahendusi, mis võtavad arvesse riiki sisenevate rändajate üha kasvavat arvu, eelkõige piirialadel.

Varjupaigapoliitika valdkonnas on Horvaatia oma õigusaktide liidu õigustikuga kooskõlla viimisega peaaegu lõpule jõudnud. Ettevalmistused peavad tagama vajaliku arvu koolitatud töötajate näol piisava institutsioonilise suutlikkuse selles valdkonnas, võttes nõuetekohaselt arvesse varjupaigataotlejate arvu pidevat kasvu riigis.

2012. aasta märtsis võeti vastu varjupaigamenetluse ajal tasuta õigusabi andmise rakenduseseadus. Alates 2012. aasta jaanuarist võtsid halduskohtud teise astme kohtutena vastutuse varjupaigataotlejate juhtumite eest. 2012. aasta märtsis lõpetas varjupaigakomisjon pärast kolmekuulist üleminekuperioodi oma töö. Uute kohtute esialgne kohtunike ja halduspersonali ametikohtade arv täideti ja algas personali koolitamine varjupaigaküsimustes. Pagulastel on ikka veel raske saavutada praktikas neile riigisisese õigusega antud õigusi. Halduskohtute kohtunike ja töötajate töölevõtmine ja väljaõpe peab jätkuma. Varjupaigataotlejate arv kasvas järsult, 290-lt 2010. aastal 807-le 2011. aastal. Siseministerium on hoogustanud oma jõupingutusi, et pakkuda varjupaigataotlejatele kohalike valitsusväliste organisatsioonide toetusel teatavaid teenuseid, kuid tuleb tagada kõigi teiste ministeriumide osalemine. Jätkunud on ettevalmistused Dublini ja Eurodaci määruste rakendamiseks, sealhulgas pakkudes siseministeriumi ja piiripolitsei töötajatele asjakohast väljaõpet. Horvaatia peab tagama põgenikele nende täielikud õigused.

Õigusaktide vastavusse viimine liidu õigustikuga **viisapoliitika** valdkonnas on edenend tagasihoidlikult ja seda tuleb jätkata, et saavutada täielik vastavus liidu õigustiku nõuetega

viisade ja reisidokumentide kohta. Uus välismaalaste seadus jõustus 2012. aasta jaanuaris, kuid asjaomast rakenduseadust ei ole seni vastu võetud. Viisanõuete puhul on Horvaatia viinud oma õigusaktid täiel määral vastavusse ELi poolt heakskiidetud riikide nimekirjaga, mis on esitatud määruses 539/2001. Õigusaktide täiendavat vastavusseviimist on vaja veel ühtse viisade väljastamise menetluse ning ELi viisaeeskirjade osas. Loetelu riikidest, mille kodanikelt nõutakse Horvaatia territooriumile sisenemisel viisat, ei ole veel täielikult ELi õigusega vastavusse viidud. Valitsus võttis vastu otsuse, millega lihtsustatakse ajutiselt viisarežiimi Venemaa Föderatsiooni, Ukraina ja Kasahstani kodanikele transiidi eesmärgil või kuni 90 päevaseks viibimiseks alates 1. aprillist 31. oktoobrini 2012, mis ei ole kooskõlas liidu õigustikuga; otsus muutub kehtetuks novembris. Biomeetrilised passid vastavad ELi normidele; vanad, enne 2003. aastat välja antud ID-kaardid on endiselt ringluses, kuid 2012. aasta augustis võttis valitsus vastu otsuse, et neid ei saa kasutada kehtiva reisidokumendina.

Välispiiride ja Schengeni lepinguga seotud õigusaktide vastavusseviimine liidu õigustikuga on edenenud mõõdukalt ning peab jätkuma, et Horvaatia oleks valmis ELi välispiiride kontrolli üle võtma. Riigipiiri kontrolli seadust ja selle rakendusakte muudeti 2011. aasta lõpus. Integreeritud piirihalduse tegevuskava vaadati läbi 2012. aasta aprillis. Zadari riiklik merenduskeskus on hakanud tööle, kuid tuleb tagada vastastikune ühenduvus merenduskeskuse ja asjaomaste ministeeriumide vahel. Koostöö Frontexiga on laienenud ja see hõlmab Horvaatia osalemist eri meetmetes ja ühisoperatsioonides. Toimuvad korrapärased koordineerimiskoosolekud naaberriikidega, nagu ka ühispatrullid piiridel; tihendada tuleks sellealast koostööd Serbia ja Montenegroga. Bajakovo-Batrovci piiriületuspunktis loodi ühine kontaktpunkt Serbiaga ja see toimib täielikult. Esimene koordineerimiskoosolek Bosnia ja Hertsegoviina ametiasutustega vastastikuse piirikontrollialase kokkuleppe rakendamiseks toimus 2011. aasta detsembris. Arutelud nimetatud riigi ja Montenegroga kahepoolsete kohaliku piiriliikluse lepingute kooskõlla viimiseks liidu õigustikuga edenevad ning need tuleb lõpetada enne ühinemist. Enne ühinemist tuleb viia liidu õigustikuga kooskõlla vaba transiidi leping Bosnia ja Hertsegoviinaga (edaspidi „Neumi leping“).

Piiripolitsei töötajate värbamise eesmärgid 2011. aastaks täideti peaaegu täielikult; 2011. aastal värvati 308 uut töötajat. 2012. aasta mais oli töötajate koguarv 6 017, millest 4 647 tulevasel välispiiril. Schengeni normide täitmiseks peab värbamine jätkuma. Jätkus põhi- ja eriväljaõpe; tagada tuleb programmi täielik vastavusseviimine ühise põhiõppekavaga, kusjuures eriväljaõpe tuleb lisada süstemaatiliselt piiripolitsei õppekavadesse.

Integreeritud piirihalduse tegevuskava rakendati osaliselt; teatavad 2011. aastaks kavandatud tehnilise varustuse hankimise ja infrastruktuuridega seotud meetmed on edasi lükatud 2012. aastasse. Viivitused nendes valdkondades vajavad nõuetekohast jälgimist ja lahendust, eriti seoses Neumi koridoriga. Piiripunktide ehitamine Neumi koridoris tuleb lõpule viia, et need ühinemise ajaks toimiksid. Riikliku piiride haldamise infosüsteemi (NBMIS) paigaldamine on jätkunud, kuid uut süsteemi ei ole veel paigaldatud kõigis piiripunktides. 2012. aasta augustis toimus see 81 piiripunktis. Ettevalmistused ja asjaomane koolitus peavad jätkuma.

Jõupingutusi tuleb teha ka ministeeriumidevahelise lepingu sõlmimiseks ja töötajate värbamise, seadmete ostmise ja koolituse jätkamiseks, et muuta Zadari riiklik merenduskeskus täielikult toimivaks. Asutustevaheline koostöö integreeritud piirihalduse küsimustes on jätkunud, kuid puudub ühine riskianalüüs. Horvaatia peab pöörama tähelepanu viivitustele integreeritud piirihalduse tegevuskavas, eelkõige nendele, mis on seotud infrastruktuuriga. Kõik kahepoolsed kokkulepped tuleb viia enne ühinemist vastavusse liidu õigustikuga.

Horvaatia on jätkanud oma õigusaktide liidu õigustikuga kooskõlla viimist **õiguslase koostöö valdkonnas tsiviil- ja kriminaalasjades** ning ettevalmistused on selles valdkonnas peaaegu lõpule viidud. 2011. aasta oktoobris sõlmiti kriminaalasjades tehtud otsuste vastastikuse täitmise leping Montenegroga ja väljaandmise leping endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigiga. Moodustati töörühm uue rahvusvahelise eraõiguse seaduse koostamiseks ja see on juba mitu korda kohtunud. Edenenud on koostöö tsiviil- ja kaubandusajades tehtava Euroopa õiguslase koostöö võrgustikuga; selleks on koostamisel riiklike kontaktisikute võrgustik.

Horvaatia peab jätkama õiguslase koostöö institutsioonidevahelise koordineerimise tugevdamist.

Politseikoostöö ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse valdkonnas on jätkunud tegevus riiklike õigusaktide kooskõllaviimiseks ELi õigustikuga ning toimetulekuks tulevaste probleemidega võitluses organiseeritud kuritegevusega ELis. Selles valdkonnas on Horvaatia teinud edusamme, kuid ta peab säilitama valvsuse, võttes arvesse olulisi probleeme, mis on seotud organiseeritud kuritegevusega kõnealusel piirkonnas.

Alla on kirjutatud mitmeid kahepoolseid politseikoostöö ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse lepinguid; lepingud Bulgaaria ja Poolaga on ratifitseeritud. On jätkunud hea koostöö Europoliga. Ametisse on nimetatud kaks uut kontaktametnikku, vastavalt Europoli ning Bosnia ja Hertsegoviina jaoks. Edenenud on tehniline ettevalmistus ja töötajate koolitus, et luua büroo täiendava teabe taotlemiseks riiklikest kannetest (SIRENE) ja Schengeni infosüsteemi (SIS) riiklik büroo. Puudu on veel SISi büroo reguleeriv raamistik. Tuleb teha otsus SIRENE büroo tööruumide, töötajate ja eelarve kohta.

Võttes arvesse õigusaktide ELi normidega vastavusse viimise head taset organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse valdkonnas, on nii õigusraamistik kui ka vastutavad institutsioonid aidanud nii riiklikul kui ka rahvusvahelisel tasandil tõhusalt kaasa võitlusele nimetatud nähtusega. Jätkusid väljaõpe ja meetmed politseitöö tõhustamiseks. Valitsus otsustas mitte muuta jõusolevat politseiseadust; ikka on veel puudu osa politseiseaduse rakendusaktidest, mis on vaja viivitamata koostada. Siseministerium peab arendama IT-tuge, et tagada oma inimressursside haldamise strateegia läbipaistev rakendamine. Organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse tulemused on jätkuvalt paranenud, eelkõige uimastiäri valdkonnas.

Varade arestimise ja konfiskeerimise õigusraamistiku rakendamist tuleb tugevdada, nagu ka kriminaal- ja finantsuurimise omavahelist kooskõlastamist. Arestitud ja konfiskeeritud varade kogutase on suhteliselt madal ja selles vallas on vaja teha täiendavaid jõupingutusi. On olemas järelevalvesüsteem võitluseks korruptsiooniga piirihalduses. Splitis asuva korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise riikliku politseiameti (PNUSKOK) piirkondliku büroo varustust ja ruume oleks ikka veel vaja ajakohastada; tegeleda tuleb uue värvatud personali tegevussuuniste ja erialase koolitusega. Tugevdamist vajab avaliku halduse vastaseid kuritegusid läbi vaatav teise astme kohus.

Korruptsiooni, organiseeritud kuritegevuse ning nendega seotud muu kuritegevuse, sealhulgas rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitlusega, tegelevate ametiasutuste vahelist koostööd käsitleva protokollil lisale allakirjutamine on aidanud hõlbustada ametiasutuste koostööd andmete vahetamisel väidetavate rahapesutehingute ja terrorismi rahastamise kohta. Jätkus rahapesu vastaste meetmete ja küberkuritegevuse vastase võitluse teemaline koolitus.

Parandada on vaja haldussuutlikkust rahapesu vastase võitluse valdkonnas (*vt ka 4. peatükk: Kapitali vaba liikumine*), samuti õiguskaitsesutuste suutlikkust viia läbi finantsuurimisi.

2011. aasta oktoobris vastu võetud uues kriminaalseadustikus eristatakse inimkaubandust ja orjapidamist, millega võetakse kasutusele uut liiki ekspluateerimise mõisted. Riiklik inimkaubandusevastane tegevuskava ajavahemikuks 2012–2015 võeti vastu 2012. aasta veebruaris; 2012. aasta märtsis moodustati uus riiklik inimkaubandusevastane komisjon.

Ohvrite parema tuvastamise ja kaitse tagamiseks on vaja tugevdada õigusraamistiku rakendamist inimkaubanduse valdkonnas, samuti suurendada üldsuse teadlikkust. Uus riiklik inimkaubandusevastane komisjon ei ole alates 2012. aasta algusest veel kohtunud.

2011. aastal tuvastati ainult 14 ohvrit (2010. aastal 7). Nende rehabiliteerimise ja hüvitamise tagamiseks tuleb kehtestada täiendavaid meetmeid. Täiustada tuleb kohtunike, prokuröride ja muude inimkaubanduse vastu võitlevate avalike teenistujate koolitust, sest süüdimõistmiste määr on inimkaubanduse juhtumite puhul väga väike võrreldes muude organiseeritud kuritegevuse liikidega.

Horvaatia peab astuma selles valdkonnas enne ühinemist veel mitmeid samme. Need hõlmavad SISI büroo reguleeriva raamistiku kehtestamist ja SIRENE täielikku käivitamist, politsei varustuse ja PNUKOKi ruumide ajakohastamist, vara arestimise ja konfiskeerimise taseme suurendamist ning kriminaal- ja finantsuurimiste paremat kooskõlastamist. Võitluses inimkaubanduse vastu tuleb tähelepanu pöörata asjakohase õigusraamistiku rakendamisele ja poliitika üldisele määratlemisele selles valdkonnas.

Sisepiiride kontrolli valdkonnas lähtub nõukogu Schengeni *acquis'* teatavate osade kohaldamist käsitleva otsuse tegemisel kehtivast Schengeni korrast ja komisjoni aruandest, mis kinnitab, et Horvaatia täidab jätkuvalt ühinemisläbirääkimiste käigus võetud kohustusi, mis on Schengeni *acquis'* seisukohast asjakohased.

Õigustiku muud peatükid

Horvaatia täidab ühinemisläbirääkimistest tulenevaid nõudeid ja kohustusi ning on võimeline rakendama alates ühinemisest liidu õigustikku sellistes valdkondades nagu *töötajate vaba liikumine, äriühinguõigus, intellektuaalomandiõigus, finantsteenused, infoühiskond ja meedia, majandus- ja rahapoliitika, üleeuroopalised võrgud, teadus ja teadusuuringud, haridus ja kultuur*, samuti välis-, julgeoleku- ja kaitsepoliitika.

Horvaatia täidab ühinemisläbirääkimistest tulenevaid nõudeid ja kohustusi ning on eeldatavasti võimeline rakendama alates ühinemisest liidu õigustikku sellistes valdkondades nagu *kaupade vaba liikumine, asutamisõigus ja teenuste osutamise vabadus, kapitali vaba liikumine, riigihanked, transpordipoliitika, energeetika, maksundus, statistika, sotsiaalpoliitika ja tööhõive, ettevõtlus- ja tööstuspoliitika, tarbijakaitse ja tervisekaitse, tolliliit, välissuhted, finantskontroll ning finants- ja eelarvesätted*.

Nende peatükkide puhul on siiski vaja täiendavaid jõupingutusi järgmistes valdkondades.

Kaupade vaba liikumise valdkonnas on vaja täiendavaid jõupingutusi eelkõige horisontaalsete meetmete, samuti uuel ja vanal lähenemisviisil põhinevate tooteid käsitlevate õigusaktide puhul. Kiiret tähelepanu tuleb pöörata nõuetele, mis Horvaatia on kehtestatud imporditud naftasaaduste täiendavale vaheladustamisele.

Täiendavaid jõupingutusi on vaja teha *asutamisõiguse ja teenuste osutamise vabaduse* valdkonnas, eelkõige siseriikliku õiguse vastavusse viimiseks teenuste direktiiviga, ning kutsekvalifikatsiooni vastastikuse tunnustamise valdkonnas, hoolimata mõlemas valdkonnas saavutatud edust.

Kapitali vaba liikumise valdkonnas on vaja teha täiendavaid jõupingutusi eelkõige seoses INA ja Telecomi erastamise seaduse muutmisega, samuti looduskaitse seaduse ja rahapesu vastase võitluse tegevuskava rakendamisega.

Riigihangete valdkonnas on vaja teha täiendavaid jõupingutusi eelkõige uue riigihangete seaduse rakendamiseks, eriti kohalikul tasandil, samuti struktuurifondide eelseisvaks haldamiseks. Peale selle on vaja täiustada parandusmeetmete süsteemi.

Transpordipoliitika valdkonnas on vaja teha täiendavaid jõupingutusi eelkõige selleks, et tugevdada raudteeohutusameti haldussuutlikkust ja luua ühine õnnetuste uurimise organ.

Energeetika valdkonnas on vaja teha täiendavaid jõupingutusi eelkõige selleks, et viia lõpule õigusaktide vastavusseviimine energia siseturu alal ning tagada konkurentsivõimelise elektri- ja gaasituru areng. Samuti peab Horvaatia jätkama oma jõupingutusi, et täita 2020. aastaks seatud energiatõhususe ja taastuenergia kasutamise nõuded.

Maksunduse valdkonnas on vaja täiendavaid jõupingutusi, et tagada kõigi asjaomaste IT-süsteemide olemasolu ja suutlikkus vahetada alates ühinemiskuupäevast teavet ELi ja teiste liikmesriikidega.

Statistika valdkonnas on vaja täiendavaid jõupingutusi eelkõige selleks, et viia lõpule ettevalmistused ESA95 andmeedastusprogrammi, kogurahvatulu nimistu, valitsemissektori eelarve puudujäägi- ja võlastatistika alal.

Sotsiaalpoliitika ja tööhõive valdkonnas on vaja teha täiendavaid jõupingutusi eelkõige selleks, et viia lõpule õigusaktide ühtlustamine võrdsete võimaluste alal, tegeleda tööturu struktuuriliste puudustega, pöörata rohkem tähelepanu sotsiaalsele heaolule ning tugevdada haldussuutlikkust.

Ettevõtlus- ja tööstuspoliitika valdkonnas on vaja teha täiendavaid jõupingutusi eelkõige selleks, et parandada ettevõtluskeskkonda, ja ühtlustada õigusakte seoses võitlusega maksete hilinemisega äritehingute puhul.

Tarbija- ja tervisekaitse valdkonnas on vaja teha täiendavaid jõupingutusi eelkõige kunstliku viljastamise alal, kus õigusaktide vastavusse viimine tuleb lõpule viia, ning vere, kudede ja rakkude alal, kus nende käitlemisrajatisi tuleks ajakohastada ja vastavalt ELi tehnilistele nõuetele ümber korraldada, samuti selle valdkonna riikliku pädeva asutuse personali alal.

Tolliliidu valdkonnas on vaja täiendavaid jõupingutusi eelkõige selleks, et tagada kõigi asjaomaste tolli IT-süsteemide olemasolu ja suutlikkus vahetada alates ühinemiskuupäevast teavet ELi ja teiste liikmesriikidega.

Välissuhete valdkonnas on vaja teha täiendavaid jõupingutusi eelkõige seoses Horvaatia ja kolmandate riikide kahepoolsete investeerimislepingute vastavusseviimisel liidu õigustikuga.

Finantskontrolli valdkonnas on vaja teha täiendavaid jõupingutusi eelkõige selleks, et tugevdada avaliku sektori sisefinantskontrolli ja välisauditi üldist toimimist kesk- ja kohalikul tasandil.

Finants- ja eelarvesätete valdkonnas on vaja teha täiendavaid jõupingutusi eelkõige selleks, et tugevdada veelgi suutlikkust koordineerida kogu omavahendite süsteemi tõhusalt pärast ühinemist. Kiirendada tuleb tollikontrolli strateegia ajakohastamist, et see keskenduks rohkem tollivormistusjärgsele kontrollile.

Horvaatia üldiselt täidab ühinemisläbirääkimistest tulenevaid nõudeid ja kohustusi ning peaks olema võimeline rakendama alates ühinemisest liidu õigustikku sellistes valdkondades nagu *konkurentsipoliitika, põllumajandus ja maaelu areng, toiduohutus, veterinaar- ja fütosanitaarpoliitika, kalandus, regionaalpoliitika ja struktuurivahendite koordineerimine, kohtusüsteem ja põhiõigused, õigus, vabadus ja turvalisus ning keskkond.*

Nende peatükkide puhul on vaja suuremaid jõupingutusi järgmistes valdkondades.

Põllumajanduse ja maaelu arengu valdkonnas on vaja suurendada jõupingutusi otsetoetuste ja maaelu arengu alal.

Toiduohutuse, veterinaar- ja fütosanitaarpoliitika valdkonnas on vaja suurendada jõupingutusi loomsete kõrvalsaaduste sektoris, ettevõtete ajakohastamise ja selle järelevalve ning eelkõige piirikontrollipunktide alal. Jätkuvat tähelepanu tuleb pöörata haldussuutlikkuse edasisele tugevdamisele selles valdkonnas.

Kalanduse valdkonnas on vaja suurendada jõupingutusi õigusaktide vastavusse viimisel ja õigustiku rakendamisel laevastiku ja ressursside haldamise, inspekteerimise ja kontrolli ning struktuurimeetmete alal, eelkõige seoses majandamiskavade ettevalmistamise, elatuskalapüügi erikategooria järk-järgulise kaotamise ja kalalaevide satelliitseiresüsteemi lõpliku kasutuselevõttuga.

Regionaalpoliitikas ja struktuurivahendite koordineerimise valdkonnas on vaja suurendada jõupingutusi, et hakata tulevikus rakendama ühtekuuluvuspoliitikat. Samuti tuleb kavandatud projektide esitamiseks töötada välja kvaliteetne ja küps süsteem, tuginedes Euroopa Kontrollikoja hiljutisele aruandele, mille eesmärk on regionaalpoliitika vahendite kiire kasutuselevõtmine.

Keskkonna valdkonnas on vaja suurendada jõupingutusi, et nõuetekohaselt rakendada ja jõustada õigusakte. Eriti *kliimamuutuse* valdkonnas tuleb võtta kiireid meetmeid, et olla ühinemise kuupäevaks suuteline rakendama liidu õigustikku. Tuleb parandada haldussuutlikkust, seda eriti kliimamuutuse, tööstussaaste kontrolli ja riskijuhtimise, looduskaitse ja kemikaalide alal. Tuleb suurendada investeringuid kõigis sektorites, kuid eelkõige õhukvaliteedi, tööstussaaste kontrolli ja riskijuhtimise, vee ja jäätmete alal. Erilist tähelepanu tuleb pöörata kohustuste õigeaegsele täitmisele jäätmete ja tööstussaaste kontrolli ning riskijuhtimise alal. Oluliselt tuleb parandada projektide keskkonnamõju hindamise kvaliteeti.

2.4 Liidu õigustiku tõlkimine

Horvaatia peab tagama liidu õigustiku tõlkimise horvaadi keelde. Selle kogumahust (peaaegu 144 000 lehekülge) on Horvaatia tõlkinud juba umbes 114 000 lehekülge. Umbes 50% juba

tõlgitud mahust peavad riiklikud asutused veel läbi vaatama enne, kui need saab esitada ELi institutsioonidele.

Horvaatia peaks suurendama oma suutlikkust tagada tõlkimise ja läbivaatamise õigeaegne lõpuleviimine enne ühinemist. Komisjon kutsub Horvaatia ametiasutusi üles pöörama sellele küsimusele jätkuvalt tähelepanu, mis on hädavajalik õiguskindluse tagamiseks ELi õigusaktide rakendamises.

2.5 ELi toetusmeetmed

Rahalist toetust antakse ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA) raames. 2012. aasta IPA programmide 156 miljonit eurot. See abi on suunatud institutsioonide väljaarendamisele ning ELi ühise põllumajanduspoliitika ja ühtekuuluvuspoliitika rakendamiseks valmistumisele. Lisaks sai Horvaatia jätkuvalt toetust piirkondlikest ja horisontaalsetest programmidest. Esimeseks aastaks pärast ühinemist on kokku lepitud üleminekutoetuses, et tugevdada haldus- ja kohtuorganite suutlikkust Horvaatias.

3. Järeldused

Arvestades eelnimetatud, kinnitab komisjon oma varasemat hinnangut, et Horvaatia täidab jätkuvalt poliitilisi kriteeriume. Jõupingutused peavad jätkuma, et tugevdada õigusriigi põhimõtteid, täiustades avaliku halduse ja kohtusüsteemi ning võideldes tulemuslikult korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastu. Majanduslike kriteeriumide alusel on Horvaatia toimiva turumajandusega riik. Hädavajalike struktuurireformide jõuline rakendamine peaks võimaldama Horvaatial lähiajal toime tulla liidu konkurentsituruga ja turujõududega.

Horvaatia on jätkanud edusamme ELi õigusaktide vastuvõtmisel ja rakendamisel ning nüüd on lõpetamas riikliku õiguse vastavusseviimist liidu õigustikuga. Täiendavat edu on saavutatud pärast 2011. aasta eduaruande esitamist, millele järgnes Horvaatia ühinemissettevalmistuste seirearuanne ja seiretabelite viimane, 2012. aasta aprilli ajakohustus. Komisjon on tuvastanud täiendavaid jõupingutusi vajavad valdkonnad ja piiratud arvu probleeme, mis vajavad suuremaid jõupingutusi. Need küsimused on seotud eelkõige 1) ettevalmistustega tulevaste ELi struktuurifondide jaoks, et tagada nende nõuetekohane haldamine; 2) Horvaatia laevaehitustööstuse ümberkorraldamisega; 3) õigusriigi põhimõtete tugevdamisega, täites jätkuvalt Horvaatia võetud kohustusi parandada veelgi avalikku haldust ja kohtusüsteemi; 4) korruptsiooni tõhusa tõkestamise ja selle vastu võitlemisega ning 5) välispiiride haldamisega. Ilma et see vähendaks kõigi üldises seirearuandes kirjeldatud probleemide lahendamise olulisust, on komisjon seisukohal, et Horvaatia peaks pöörama lähikuudel erilist tähelepanu järgmistele konkreetsetele meetmetele konkurentsipoliitika, kohtusüsteemi ja põhiõiguste ning vabaduse, turvalisuse ja õiguse valdkonnas:

1. Brodospliti laevatehase erastamislepingu allakirjutamine ja vajalike otsuste tegemine leidmaks sobiv lahendus 3.maj ja Brodotrogiri laevatehaste jaoks, et viia lõpule Horvaatia laevaehitustööstuse ümberkorraldamine.
2. Rakendada need kiireloomulised meetmed ja edendada nende lühiajaliste meetmete rakendamist, mis töötati välja 2012. aasta septembris, et tõhustada kohtusüsteemi ja vähendada lahendamata kohtuasjade arvu.
3. Võtta vastu uued täitevaktid, et tagada kohtuotsuste täitmine ja vähendada mahajäämust täitmisele pööramise juhtumite puhul.

4. Luua huvide konflikti komisjon, et see saaks alustada oma tavapärasest tööd.
5. Võtta vastu uus seadus, mis käsitleb teabe kättesaadavust, et tugevdada teabe kättesaadavuse valdkonna õigus- ja haldusraamistikku.
6. Viia lõpule nõutavate rakendusaktide vastuvõtmine, et tagada politseiseaduse rakendamine.
7. Viia lõpule piiripunktide ehitamine Neumi koridoris.
8. Saavutada piiripolitsei jaoks 2012. aastaks kinnitatud töötajate värbamise eesmärk.
9. Viia lõpule rändstrateegia väljatöötamine ja see vastu võtta, määratledes selgelt meetmed kõige haavatavamatele rändajarühmade integreerimiseks.
10. Suurendada õigustiku tõlkimise ja läbivaatamise suutlikkust, et see ülesanne saaks ühinemise ajaks täidetud.

Peale selle peaks Horvaatia pöörama erilist tähelepanu põllumajanduse ja maaelu arendamise valdkonnale, et tulla hiljemalt 2012. aasta lõpuks toime otsemakseid reguleerivate õigusaktide ühtlustamise ja makseasutuse akrediteerimisega otsemaksete jaoks.

Arvestades hiljutisi avaliku halduse olulisi ümberkorraldusi ja ELi liikmesusega seotud täiendavaid kohustusi, peaks Horvaatia võtma viivitamata meetmeid, et kõrvaldada haldussuutlikkuse piirangud, mis tuvastati üldises seirearuandes, ja tagama, et need ei mõjutaks ettevalmistusi ELi liikmeks saamiseks.

Horvaatia ametiasutused peaksid võtma kõik vajalikud meetmed tagamaks, et riik on täielikult valmis ELi liikmeks saama 1. juulil 2013. See hõlmab kogu liidu õigustiku täielikku tõlkimist enne ühinemist.

Komisjon jälgib pidevalt Horvaatia poolt ühinemisläbirääkimiste käigus võetud kohustuste täitmist, keskendudes üldises seirearuandes tuvastatud probleemidele ja kasutades vajaduse korral kõiki ühinemisakti artikliga 36 ette nähtud vahendeid.

Kõnealuse artikli kohaselt esitab komisjon lõpliku seirearuande Horvaatia ühinemissete valmistuste kohta 2013. aasta kevadel.

Selleks et aidata Horvaatiat valmistuda ELi-siseseks majanduspoliitika koordineerimiseks, osaleb riik mitteametlikult 2013. aastal Euroopa poolaastas.

Horvaatialt eeldatakse jätkuvat aktiivsust Lääne-Balkani riikide piirkondlikus koostöös ja teda innustatakse lahendama allesjäänud kahepoolsed probleemid oma naabritega.